

LETHO PAVDIVM.

avagy

ÖRÖMEJ KÖVEJÖ

SIRALMOK SIR-HALMA,

Mellyen fel-emeltetett é Világnak álhatalos ál-  
hatatlanságát reá feltve viselő

VÁLTOZÁSNAK OSZLOPA.

Meltyen,

A KRISTUS Ekklesiájának é Siralnok  
Sir-halmán, sok rendben, és sok képen, egy ne-  
hány Séculumok alatt való által menése, sok  
rendben való virágzása, és hervadása, neve-  
kedése, és apadása le-rajzoltatott, és rövid Sum-  
mában Szoritatván; Most é kis formában ki-  
adattatott, ezen mostan Lokaknál Siralmas

Éltendőben 1757<sup>ben.</sup>



THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 251

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

# HISTORIA az Ekklesiának folyásá- ról XVI. Seculumok között való nevekedésében.

§. 1. Hellyesen hasonlítja a Régiség az Ekklesiát  
néhol megtelő, és ismét el-fogyó Hóldhoz; néhol  
nagy Világgal égő, és ismét hamar el-takaródó tűz-  
hez; néhol világosan tündöklő, és ismét felhő alá  
boruló Csillaghoz; Néhol Szépen Virágzó, gyümöl-  
tsöző, és ismét föld, és hó alá béc fedett Szőlőhez.  
Mert valamelly Változásban vagy azolnak  
dolgoz; hgyintén így foly az Ekklesiának dolga is.

§. 2. Ugyanis; ha visszá tekintünk az új Testamen-  
tumnak XVII. Seculumaira; némelly Seculumok-  
ban igen szépen tündöklött az Isten' Háza, a' Jésus  
Kristus, mint egy szép napnak Szent esméretével  
világánál; Némelly Seculumokban pedig <sup>ugy</sup> meg-ho-  
mályosodon, vagy az üldözéssel kemény telin rej-  
telbe mint egy föld alá takarítatva, mint a' szőlő;  
vagy a' tudatlanságnak homályyával el-fedestetve;  
mint az hamu alatt csak nem el-alunni láttatott  
tűz; vagy rép hevint a' sidosítól, rép hevint a' po-  
gányoktól béc-vett Bálványozásnak homályyával  
el-borítatva, mint a' felhő által szemüvel elöll  
el-vetett

2. el-vétetett Csillag; vagy a nagyra vágyó, Elsőséget  
üző, teli erőnyre, gazdagságra, meg-ralott Pinczél-  
re, Sirok konyhára, nagy Pompára Szivel hazad-  
va, Lelkét meg piszálva okajtozó Prédikátorok,  
nah, Püspökök, Szerzetesek, s nagy Papok nah,  
elméjéktől koholtató, Istenditőseit motkoló,  
Szent Írással ellenkező, sokkeresztény Lelkét meg  
botránkoztató s Vekedelemeire vezető dögletek, Ju-  
dományok, Emberi Traditiónak árnyékától meg-  
setítettven, mint a nap világotól a föld árnyéka-  
val megfojtató Hóld; Ugy hogy, Völte Ekleziá?  
Völtanah as Istennel igaz tisztelői? majd alig  
látott.

S.3. Melly dolgot ahi figyelmelen meg olvas, kemesen  
megrehint, könnyen megfelelhet asótt a habados nyelv-  
vel, a leik peugetik teli torolhal, mint valami  
Achillesi Argumentumot, Erösséget; hogy, tudni il-  
lik: Hol völt a mi Reformata Religión, mihor as  
egész Keresztényiség, a Romai Lentség Papánal gyö-  
gyel füsött aranyas palástja alatt pillogatta feneit?  
Asé mondóm: erre a Kérdésre könnyen meg-felelhet: Mer-  
ugyan-is: Hol vagyon as Hóld mihor nem láttil?  
hogy aséve as Hóld a föld árnyékában: a Jús a hamu  
alatt

alatt; a Csillagá felhő megett: a Szőlő a barátsáda<sup>3.</sup>  
alatt nem látszik: Vallyon tagadnunk kellé, hogy  
mind esch vagyunk? Semmikepen az orránál  
továb látó értelmű Ember azt nem tagadhatja.  
Szentén így, hogy az Ekklesiá-i néha titkon lap-  
pangott, mint az Acháb idejében ama Bál előtt tér-  
delhet meg nem hajtott titkos keutél, az Illyésch, ab-  
bol azt nem ítéltetjük, hogy sohol nem leta volna; sőt,  
ha igazat akarunk mondani, bizony sokan volta-  
nak eleitől fogva, a kile teli torokhatas Igasságnel-  
let meg-föllaltanak, mint az hamu atólki. Zih-  
vásó tűz; soh Setetben ülőket meg-világosítottak —  
még a magok Verelneki ki-ontásával is. Luther,  
Calvinus, és mások, Hús János Constántziában  
miert égettetett meg Anno 100. Hús János előt  
40. Eftendővel meg-holt Viklef trontja miert tē-  
tetett a tűzre Angliában a Romai Irgalmas Atyá-  
nak gráciájából? Bizony nem egyebet; hanem a-  
sért: hogy az esch által ki-tillámló Igasságnal tűze  
felne lobbanjon, és a Romai füstös. Konyhána tűze,  
a Purgatorium tűsével meg ne aludjék.

§. 4. De en ez iránt való Discursus nem akarok in-  
dicani (a mellyet bizony a jőzon okosságu Emberré.)  
Szóllók

4.

Szólok igen rövidesen Célokhoz, tudni-illik XVI. Seculumokban mint folytas Ekklesia dolga nevezetesebben; Egy felől mint láttatott Eclypsálni, fogyatkozásban lenni; más felől ismét mint kezdette magát épve venni, és homály alól mint kezdett a világosságra ki híván lenni, és a nagy Lelkü Réformatorok által mint kezdette hemeit ki-nyitani, és idősejég igaz esmeretével útján mint kezdett előbb, előbb lépdegetni.

§. 5. Isudára méltó Serényiséggel terjedt az Új Testamentumnak kezdetiben a Kristus Anya szent egyháza a ama szegény paraszt Emberekből álló, világ porákos hajonló Apostolok által. Méltó megjegyzésre, hogy az Isten dicsőségének szolgái, az Apostolok, ama szővetség' Ládáját, a Kristus Jést, ama négy arany karikával járó rúdakkal, a négy Evangelisták Irásán fundált Confessiojokkal, Tanításokkal, mely nagy hirtelen behordották nemzetek és egész világban, mind a Sidóknak utánuk való leselkedésüket semminél állitván; mind a Pogányoknak istentato kegyetlenségüket lábok alá tapodván; melly kegyetlenségüket a Pogányoknak 300. Ekezők előtt folyások alatt szenvedték a keresztjének minden Pogány

5.

Pogány Császárol alatt; de hiváltképen ama'tiz  
nevesetesebb Vérengeső Császárol alatt. A' Vörzo-  
pó Diocletianus Imperator alatt 10. Ehtündéig  
Hüntelen; ki is élt Anno Christi 295. áhitásal  
egy Honap alatt Egyiptomban 17000. Embereh.  
et öletett-meg a' Kristus nevéert. Nicomediá-  
ban-is tsal egy Templomban 20000. Embereh.  
et egettett-meg; Pénzére-is ast verette: Delecto  
nomine Christianorum qui Rempublicam evertunt.

Nem kisebb tsudára méltó dolog as is, hogy minél  
inkább méhároltal a' Kristus nevéert a' Keresz-  
tyéneket, annál páparában, is sürűbben talál-  
tattanak a' Keresztyének. Sőt a' mi legnevesete-  
sebb, Róma volt legnagyobb Mispárhél a' Po-  
gányoknál, mellyen a' Keresztyének méspároltat-  
tal; mivel Császár lakó helyevőle, még is ugy tet-  
sül páparábban nem találta tal Keresztyének,  
mint Romában, as honnan tsudára bepíllették  
mindenütt e' helen világon: Sanguis Martyrum est  
Sedes Christianorum.

6. Ha több bizonyság nem telűk is arra, hogy Ro-  
mában

6. mában Keresztények voltak, hanem, legyen  
elég a Szent Pál Apostolnak Romában való ta-  
nítása, és ugyan oda küldött Levelé elég ség és bi-  
zonyosság legyen, hogy a Krisztusnak Romában volt  
Eklésiája.

§. 7. Midőn pedig Ásiának, és Afrikának nagyobb  
részen, néhol egyik Czikkelyben as igaz Tudomány-  
tól; néhol másban as igaz Apostoli Vallásnak  
utjáról el-távoznának a Keresztények, as első  
Seculumban, a Simon Mágus, Menander, Ebi-  
on, Cerinthus. A Második Seculumban, Basi-  
lides, Carpocrates, Montanus. Az Harmadik-  
ban Novatus, Sabellius, Samosaténus. A ne-  
gyedikben Arius, Donatus, Fotinus. Az ötödik-  
ben Pélágus's a t. midőn mondom; mindenütt  
nevelődnie a sok hittől haladtaknak Sinago-  
gájok, és homályosodnie a közöttek as Igasság-  
nak napja; tehát Roma Városza a Kristus  
Jésusnak, mint Lelki Völgyényének adott hitet  
hűséggel oltalmazta, hűbességében meg-mara-  
dott, mind as 300. Ertendő a folyások alatt,  
a Nagy Constantinus idejéig.

§. 8. Az honnan látván a más Partományokban  
és ország.



és Országokban lévő Keresztények a Romai Ekk-  
klésiának illy alkaltságát; felette igen örven-  
destenek névelék; és ő nállok a Romai alkori Püs-  
pökhöz nagy betűlécben tartották; de hogy más  
Püspökhöz felett való Oeconomus, vagy Oecume-  
nicus Püspökhöz: Pápa: lett volna, hirt, hamvasen  
völt, a mint az alkori Iról' Irásai bizonyítja,  
Vgy vagyon, egy Victorinus nevű Romai Püspökh,  
indicalván Conciliumot egyben, az Asiai el-  
lyedő Ekklesiákat excommunicálni akarva; de  
Irenaeus Lugdunumi Püspökh, keményen megcziv-  
molá; sőt mások azt meg nem engedék; s leülte-  
ték Anno 194.

§. 9. De o! mutatae verum vices, quae mutatio, tem-  
poribus mutatae sunt homines. Afa, ha fél fujja,  
nem könnyen gyökeredzik meg, a tüzet ha nem  
fujja, könnyen bé hamvasik; miglen a Persecu-  
tionak helye nem hádja nyugodni az Ekklesia ör-  
állót; addig az igaz hit által melyen bé valánk  
gyökeresve a Jésum Krisztusban, mig a pogány Csá-  
hárolk kegyetlenkedének a Keresztényekben; addig  
nagy belidség, keserves, kegyesség, békeség türei, a-  
lasatos.

8. Lázasosság, mértéktelenség, jámborság ö léőzőöl  
lahib vala: De mi helyen a Romai Császárság  
Keresztényekre pälla, mindjárt as eddig elé  
dissertet és Constant Ekklesia infamiába ejte  
magát; a Szélség előfőpséggé; a kevézet gyűlö-  
ségge; és a Keggyesség irigységge; a békeség háboru-  
sággá, a békeséget türei bossú állássá, as alábasos-  
ság kevélységge; a mértéktelenség Pompává; a jám-  
borság látorsággá, as igazság hamissággá vál-  
tosé; a melly Szűzet as Ördög rút vér ontással  
meg nem tralhatott, a békeség hinc alatt megvou-  
totta; hűzességét meg piplolta.

S. 10. Mert ugyan is 300. Ertendőh el-folyatolá-  
lat a Császárság Romában forgá vrunk hűleté-  
elő, miglen Anno Christi 304. a Constantinus  
Magnus uralkodni kezdé. Ez as Ekklesia öröme-  
re Keresztényeké lön; kinch is pleno jure valo uval-  
kodása így lön: midőn uralkodnak vala Romában  
egy hűrs mind Constantinus Magnus, és Maxentius,  
Maximianus, és Lucianus; de Maxentiusnak ke-  
gyetlemiségével röllyer vala a föld. Ezel hűssúltsak  
egy dül Constantinus Magnus Imperator völt a-  
zon időben as Ekklesianak jó akároja, a más  
három

három pedig persecutora. Hogy azért Con-  
stantinus bátrabban ellentámadna a Tiran-  
nyak, Lucius a Sogorságnak sine alatt  
bévitté: Maxentiussal pedig Roma előtt he-  
ben szálla, meg is futamtatván, a Tiberis visébe  
hőlteté, holott Maxentius a vízről el-nyelette-  
tél az egész keresztényiség öröme; Inuen völte ez  
a példát beféd: Interitum Maxentii similem  
fuisse interitui Pharaonis. Erre az harczra  
való készületben látta Constantinus ama Chris-  
tus jegyző betűit illyen formán | X: | illyen Írás-  
sal: ΕΥ ΤΩΤΩ ΝΙΚΗ: In hoc vincey: Ezen győ-  
zedelmében nyerte magának Constantinus a Titu-  
lust; Magnus. Ugyan akkor tsak hamar, által  
hőltöstété magát Bisantium Városában, mel-  
lyet erősen meg-építettén, nevesé a maga nevével  
Constantinopolisnak, az az Koustantzinápolynak.

§ II. Ez Constantinus vére Magnus mikeltyen  
uralhódni kezdé, az előtt a pogányoktól sokat keze-  
gétetett Ekklesiának, Hátzióni bebeséget ada, a  
pogány Császároktól a keresztényiséget hámlíve-  
tibe üssethet vippá hívá lakó helyekben, a Con-  
fiscate

fiscalt Jószágokat vihá adá; ha lile pedig a Kris-  
tuszért való hámliverésben meg-holtanál, as old  
el-foglalt Jószágokat Isten Dittóségere adá. A' Po-  
gányok Templomában as Óltárt el-vontatá; ben-  
nek való bonumokat rép perint a' Pogányoknál,  
ríp perint as Ekklesiának adá; a' Keresztényeknek  
Oskoláit meg építé, as Isteni Diákokat épen hely-  
reállatá, as Ekklesiát, a' Tractusokat rép Privi-  
legiummal, és Immunitással meg-ajándékozá,  
as Óltárok mellé ilégseges Saláriumot rendel: Sem-  
mit el nem mulatott, valami illette as Isten Dittóse-  
ge mellett forgolódó Fejedelmet.

Hallyuk é' Csárvánál egy nevesen dolgát: Lévén Ke-  
resztényekből és Pogányokból álló Udvari Népe; illy  
Parancsolatot adá-li a' Császár: Valaki néli fogal-  
ni akarva, a' Keresztény sigről le-mondana, s' kenne  
Pogányá. Sohan képek lönel Udvarából ki men-  
ni, mint Sem as ő Krisztusokat el-hagyvi, és Vallás-  
okat meg-tagadni: Sohan ismét képek lönel Kris-  
tusokat meg áthozni, mint Sem a' Sirok Kontz mel-  
löl el-állani. Meg foliován as ért a' Császár öhet, a' Pro-  
bátán így felele: Ti lile a' Krisztusokhoz nem  
vagytok

vagytok igazak, hát én hosszám, hogy lennétek <sup>II.</sup>  
igazak. Ti pedig, kiki ketsiny haszonért Istentek-  
et meg nem tagadjátok, Vallástokat el nem had-  
játok, mártól fogva nékem szolgáljátok.

§. 12. E képen fordulván az Ekklesia békésége, a  
Püspökök és Prælatyok el-feljitzkesvén az ő régi  
Siralmas állapotokról, és meg-hizakodván, gas-  
dagodván, keszdenek egymással vonakodni, vendi-  
cálván kiki magának az Elsőséget; a több Püs-  
pökök felett pedig a Romai, és Constantzina-  
polyi Püspökök, az elsőség felett üstökök von-  
nak vala; a Romai mint hogy dicsékedik vala  
az helynek elsőségével, senkit magához hason-  
lót nem esmér vala; a Constantzina-pollyi pedig  
a Császárnak ott való lakásával; senkit magá-  
nál előbb valót nem tart vala; és így mind ket-  
ten egy mást üstök vala: Meg sem kívünek mind  
Addig, míg a Romai Püspök III<sup>dik</sup> Bonifacius  
(: rectius Malefacius :) a Fő Püspökséget meg-  
nem nyerte, mivel Phocás, Vra Mauritiust meg-  
ölő Verengedő Imperator által Oecumenicus  
Episcopus vala, az az, Pápa vala pronunciáltatik;  
Innet

12.

Innet vette a Pápa az ő Auctoritássát, illy utál-  
latos Veregeső Embertől. Ez Harmadik Bo-  
nifacius Püspök Solhintsel birván, a Phocást  
Császárra; Phocás a Püspököt Pápává tette. Igy  
hántánah kesten Czimborában az VII<sup>dik</sup> Secu-  
lumnah kezdetében.

S. 13. Még jegyzésre méltó Seculum ez a Hetedik,  
mert ugyan-í: Anno Christi 607. A Napnyugoti  
Pogányság álla; 614. felé a Napkeleti Mahumed  
ülte az Anti-Krisztus Székhelyben, kiy tévél mellet-  
te felvőtt hóljai, az Ördögnek, í Sergius Barát-  
nah Segédsegével a Napkeletet a Krisztus Jésum  
mellől, akkor Anyja által maga mellé kuszá;  
Igy lón az Hetedik Seculum hűlő Anyja a  
Pápánah, í Mahumednek, előbb Mahumednek  
a Pápánal hit esztendővel.

S. 14. Vedd esztöbe K. Ember! Mig illyen állapot.  
ra nem mene a Püspökség, mind addig az Eh-  
klésiah tiptárah valónah; dehogy egyik Pápa ya  
másik, meg mutassa a maga böltsességét, Kent-  
ségét; rést hervint a Pogányoktól, rést hervint a Si-  
clóktól

dohtól tanult külföld külföld Ceremonia<sup>13.</sup>  
hat, Traditzióhat találta: 608ban Szűz  
Marianának, és a több szentek Templomot ke-  
zelték. 615ben Theodorétus rendelt, hogy sen-  
ki Kereszt Leányát el ne vegye felségül a lelki  
atyafiágra nézve. Anno 626. Honorius ren-  
delt, hogy a meg-holt keztelű testet meg-é-  
kesítve. 654ben. Eugenius rendelt, hogy a  
papok meg ne házasodjanak. Írja ugyan Né-  
mellyek, hogy 221ben, tiltotta-volta meg a pap-  
ok Házaságát; mivel illyen Versék találta-  
nak Calixtus fölött:

O! bone Calixte! nunc omnis Clerus oclit Te,  
Olim Præsbyteri poterant uxoribus uti,  
At Tu destruxisti, postquam Tu Papa fuisti,  
Ergo Tuum Festum, nunquam Celebratur honestum.

Dees valami Pontifica Conjectura. Anno Christi  
651ben Vitilianus rendelt, hogy a Templomok-  
ban Orgonálnak. Delitüdne leírni a Romai-  
ának ezer s meg 2000. Traditzióhat, a mellyeket  
a Kégyes hívű sem hallott magok kösöt. Itt ven  
eredetet

14. eredtet a Baráti Szerzet, Сербтакобан való  
Processio járás, gyertyásai fényes nappal a sz:  
Erschehnch híptelctehre, a Martirokunal koporsó  
jokhoz való patzérosái Kelligionis ergo.

§. 15. Sed ad rem: Reménség felett azért, hogy il.  
lyen szép bíbeséget ada Constantinus Császár Is.  
ten jóvöltából, ut in Superiori Seculo II. Amelly  
Bíbeségről mondottál akkor, nemelly mészpe lá.  
tó Emberek: Hodie est infusum Venenum in Ec.  
clesiam. Meg emlékeztetnek ez egy dologban az  
Keresztjének a Pogány Császáról de jehben való ve.  
xáltatásokról, és a Pogány Tiptelből álló Gör.  
vény Hétvöl, ahol is sok Keresztjének a Pogány  
októl proskitváltattanak; alásatos Instanzia.  
jokban meg nyerik Constantinus Császártól, hogy  
abinde in eternum, az Ekleziái dolgok, ne  
a kültő Secularis Emberek előtt agitáltassa.  
nah; hanem erigáltassék Forum Ecclesiasti.  
cum; ahol mind ahol a dolgok divimáltat.  
sának, hogy így a Keresztjének Emberek, asó hívsej  
y Janitói, Papjai előtt perlene, juxta S. Pau.  
lum I. Cor. 6. Si scribentem si vide, et lege!  
Et al!



És a lelki dolgokban a lelki Ember itélne. 15.  
megőtet. Itt mondani; Forumot nyerve nek a ke-  
reptyenek és Ekleziának, a melly Privilegi-  
um ma is veánk által hatott a több Kerestyen  
Csapárokon keresztül, frustra refragante Sa-  
cri fragorum Christianorum; Ez által és Eccl<sup>a</sup> Cohorte.  
clesiasticum Forum által rántá-li Isten, és Ekle-  
lesia mostában gyönyörködő Embereken,   
külső Jipteknek kesekből a belső Embereken  
üstöheit. Kiert áldott legyen az Ur Isten Amen.

S. 16. De oh még a Kentelhes is hozzá kötö-  
tt erőtlenség! Kiútsen olly jó Soha, mellyből  
és Ördög gonoszt ne formálna; olly méz; melly-  
ből mérget ne csinálna. Akkor tal est nyerve  
per gratiam; hogy az Ekleziasticumot itélnek  
a Püspökhöz, Prælaturok, Papok; De mi lett be-  
lölle? ma még a Kivállyok, Cakároki alá-  
melly Causáiban meg itélteknek, excommuni-  
caltatnak, exheredáltatnak; Sőt Tribunal San-  
ctum erigáltatott, és hol még a Kent Irás is meg-  
itélteknek, annál inkább a régi Párok J. á t. A'  
mint a többi köző a mostan li-borítottatott  
Rajtani

16. Rajtani Jesuitáknak káromló munkája szem-  
telenül, kevélyen állatja.

S. 17. Mint hogy meg érték az egymással tuzalódó  
főfő Pápol, minémű Anti-Kristust nyerteneh lé-  
gyen, hogy az Ekleziái Causák, nem appellál-  
tatnák fellyebb való Forumra, tehát mindenek-  
et szabad aharat berint dispensálnak vala, ha-  
pense adomány lépse vala, minden eleitől fogva  
való tilalmas dolgok is meg szabaditnak vala,  
a Pia Mater Ecclesia hinc alatt szabados Ház-  
asságot interdicalnak vala, penceert interdi-  
calt Matrimoniumot meg szabaditnak vala.  
Imen lett; hogy a Kivállyok, Fejedelmek kösött,  
sőt meg más Méltóságok kösött is az Anyafinság  
lineáján az Házasság rithán esik vala; melly-  
ből minémű kufárlódások lett legyen, s vagyon  
meg ma. is némelly Anyafiaknak iteld-meg. E-  
sért ragasztották ostan a Keresztyénekre ama  
Példa beszedet: Religio peperit, et Filia devo-  
ravit Matrem.

S. 18. Látván minden jövedelmek felett való jöve-  
delmek útját, a Matrimoniumot, tehát; hogy  
erősebb

erősebb, és gyümölcsösebb legyen a dolog, tehát Sa<sup>17.</sup>  
cramentumnak, és az hit Romai Sacramentum-  
ok között ma is egyik. Oh Kereskedésnek gyö-  
nyörű kintse, és jövedelmes utja. De oh illy  
áldott Sacramentumtól megfosztatott, másnak  
assal gasdálkodó, magát attól is idvessége  
Sacramentumtól megfosztó; holott a Sacra-  
mentum idvessége; és a secl-mulacui, annál  
inkább tilalmasni, Ördögi Judomány, Szent  
Pál Apostól Tanítása kerint; a ki így szól I. Tim:  
Rész IV. Az utolsó időben támadnak hamis  
Tanítók, kik az Hűségöt megtiltják; kik  
ördögi Judományt tanítanak. Szent Korona!  
Aldott Papság!

§. 19. Időre azért arra menne a dolog, hogy a Kir-  
ályok is, és Fejedelmek örömeit maradjanak a fő  
Papoknak, és Prælatusok kedvelben, is csak ropp  
cmlékeset ne legyen felőlök, mindent engednek  
vala; sőt némelly Potentatorok, hogy jó híreket  
hagyhassák, egész Ducatusokat, Tartományokat,  
a Kereskedésnek testálnak vala; felül vala is  
Excom.

18. Excommunicationa meny-ütő követöl (y tsah)  
é tsah attól magokat meg-ohassálvala: nohama  
asá méltatlan Excommunicatio tsah tükörrel feiny-  
lö Gúsnch lát sík, é tartatibá Cordatumoh előtt.

§. 20. Midőn ezek így folyának, azon kösben a'  
visi Górnuk, asas, a Napnyugoti Pórnuk Kir-  
állya Alaricus egész Itáliát tüzesen pústítja,  
predállya, rontja és rabollja Anno Christi 410.  
Hasonlóképen a Magyarok Királlya Atilla a'  
Napnyugotot minden felé el-lepvén, zablatja  
Ano Christi 450. Szintén így as Henricusok Kir-  
állya Odváser mint a' fellyebb való 410 dik Ep-  
tendőben Alaricus tselekedea, ő-is 417 ben e-  
gész Itáliát pústítván, Roma Városát meg-  
vési: el: foglallya. Ezenn veszedelmes állapot-  
jában Itáliának, é más Napnyugoti Országokéban  
Ekklesia: is valóban változást szenvedé: mert a'  
Templomok el-pústítatának, as Oskolák el-hagyatá-  
nak, a' Judosok el-fogyának a' sok háboruyág, és  
futás miatt, mikor es három predálók: Alaricus  
Atilla, Odváser, egymás után illy bőrnű púst-  
titást tönch a' Napnyugoti Keresztényekben, a' Judat-  
lauiság

lauság béborítá a föld kincét, a melly-<sup>is</sup> lőu a<sup>19</sup>.  
Bálványosárolnal kültő Anyya.

§. 21. E' füst alatt valóba kufárlodnal vala a Ro-  
mai Püspökh mindenféle keresztényekkel is  
árnyolhal; Senki a Kent Irásból nem meri va-  
la meg tráfolni; a Papol szabad akarajok ke-  
rint ast tanitjáh; sőt nem is tudja vala a nagy  
Barbaris meg tráfolni; valamita Püspök ta-  
nit is telchepih vala, is a mi néhik hápnos va-  
la, is Kouyhájolnal bövsigere vala; a hintsel meg-  
valódos Püspökhét a Császár sem zabolás hat-  
ja- vala- meg a Solh Barbarusolnal Itálián va-  
ló koborlájol miatt.

§. 22. Ide néz as is, hogy Roma Városá híve, vala,  
is as os való Papol is hívech valónal; hivált as  
után, hogy a Nagy Constantinus Császár, Romát  
Püspök lakó helyénech hagyván, maga Constán-  
tziinápoltyba menné lakni; mindenech felca pedig,  
asért; hogy a Romai Püspök Fokástól Pápaság-  
ot nyere; a keresztényeche mindenfelől mennel vala  
Roma látui Experiencia ergo, is nichor hasa men-  
nel vala, igen nagy betűletben is írtelutben tar-  
tatnal.

tatnakh vala; végre magokat Idgenekh Sem tartjakh vala as Idgenekh, ha Romában jártakoh nem voltanak; Sőt a Község a Püspöket nem is betűlli vala, ha Hasa mentében a Romai Püspöktől Palástot nem vésen vala. Ezt érven a Romai Püspök, a Palástot igen alhalmas árvon adja vala, a mint hogya pens haláspáual tsak es as utja vala hára. Ezt a Palástot mint képsitk már Romában a Püspökhöli páma. Lásd Lige Histor.

S. 23. Mind elkor, s mind es után a X<sup>edik</sup> Scenlun végig illy lineán ment a Keresztények dolga, napontent homiallyosodván a Solh Traditziókhál a Kent Irás. Ez egy meg volt a Csásárokhban, a Prærogatívát ex toto a Pápákhál nem adtal, a Romai Pápákh is némü némü keppen engedtenek a Csásárokhál, mind as Hetedik Pergellyig, a holt 1075ben. De es meg-méve próbálm, hogya Csásárokhál újat husson IV. Henricussal, a hii hogynchi nem akara engedni, excommunicálá, y magát gondolá, a Pápákhál Supplicálm kéddé reconciliációért, három egész napon mesitlaber.

rös hideg teli napokon Sompordála a Pápa aj. <sup>21.</sup>  
taján, Semnem est, Semnem ivoa addig, végre  
bő-borátá a Császárt magához; De ugy, hogy e-  
gyik kezében ollót, a másikban Seprűt tartson,  
bő mentében. Ezen Császár midőn a Pápa pa-  
putját meg-akarná trókolni, lábait a Császár,  
fjére képi est mondván: A' kigyóhoz, és Skorpio-  
hoz tapodok. Ez így lévén, ugyan trahnem ad-  
ja vißpá a Pápa a Császárságot a IV. Henricus-  
nak; hanem dedicállyá Rudolfusnak, illyen i-  
gékkel: Petra dedit Petro, Petrus Diadema  
Rudolpho. Melly dolgot nem beuyvedhetvén a  
Császár, háddal megyen Rudolfusra, kit is meg-  
győzven Henricus, és megölvén, Itáliát el-fog-  
lallya, Hetedik Pergelly Pápát Romából ki-  
üsi, és Sacrelumban meghalni keüperiti hám-  
livetésben: Így fujta itt ki az Irgalmas Anya,  
vagy alásatos Anya, a Holgáld Holgája kelid  
Lelkét.

§. 24. Ez jölkhet így maga levával méré meg-  
próbálni a Császárohoz való urallodást; de mind-  
asonál.

22. azonáltal még sem hűnienek meg a Successor  
Pápai; hanem a Császárokon való uralkodás-  
nak más módját találák, jobbat, és kezezsé-  
bet as előnél; mert előben a IV. Henricus va-  
támaszták a Pápát as ő Fiát, as V. Henricust,  
ki is as Atyját meg-ölvén 160 Császárrá tétet-  
vén, minden Auctoritást, mellyet IV. Henricus  
crössen oltalmas vala, oda vete a Romai Pápa-  
nak, úgy hogy valamit akar vala a Pápa, mind  
véghes viszi vala, csak kevés aladállyal.

S. 25. Hogy pedig még is bátrabbal légyenek a kö-  
vetkesendő Pápai a Császárok Jurisdictioniojoh-  
tól, egy c péle, világon emlíkeset, Hátót von-  
nak fel a Pápát, hogy mind Imperátorokat, Ki-  
rályokat, Fjedelmeket, mind Felsőket, mind alsok-  
at belc-kerissenek, tudni-illik; ~~ingari~~ c bistorum  
keddik a XIV<sup>de</sup> Sculumban a Pápát a Po-  
tentátorokat, hogy kössenek fegyvert, c gyűjtse-  
kadat egész Európában, c menyenek-el a Ka-  
naan földere, c foglalják-el a keut földet, egész Pa-  
lestinát c Syriát, as hol a Kristus hűletea, Jami-  
toa, beenyvedea, c meg. holt, ne hagyják, hogy  
a fertel.



a fertelmes Pogányok birodalmán, nescitur quode<sup>23.</sup>  
cepti astu Principes, et Reges, egész Európát fel-  
lássáptjál, nagy haddal fel-lépülnek, két Sa-  
bort meg indítanak, egyik mindgyárt a' Törökkel  
meg ütözik Magyar-Ország felé, ott mindgyárt  
100000, közel el-vés a' Keresztyének közül I. An-  
drás Magyar Király idejében; De más had-  
dal Godofridus a' Lotharingiai Herceg a' Sa-  
racenusokra megyen, és a' Szent Földet el-foglal-  
ta, Jeruzálembe be-megyén, Jeruzálemi Pa-  
latinus, és Syriai Király ságra fel koronás tat-  
ja magát Török Koronával est mondván: Ab  
en Vram Jesus Kristus itt így koronás tator, en  
sem vagyok jobb.

Abt irjál; hogy II. Andras Király-is es utjá-  
ban a' Sinai Hegyen, és Arabia pusztájában a'  
Magyaroknak Privilegiumot adott, és publicál-  
ta volna; kiis es utjából dissósigeen hasa jött,  
sok Magyarokat bel pollosságban, kik Sídó Or-  
szágban meg bel pollosodtanak vala, hasa hoz-  
ván magával.

§. 26. Enuch felette hogy bátrabbal legyenek, és se-  
 renyebbek az hadakozásban, a Romai Pápa meg-  
 szentelt apró kereszteteket osztogat vala jó pec-  
 sen; melly keresztetnek olly erejét állatja vala, hogy  
 ha szüntén a pogányokkal való harczon el-ve-  
 nének, töllyes bűnök bocsánatja legyen, ha tud-  
 ni illik a keresztetnek vellek legyen. Erre omol-  
 vana a nép, nagy vásárt inditvala Indulgentziái  
 keresztetkéjével; az Országok kiutcsból ki-for-  
 dulának, sőt népekből is, maga a szent Anya a sok  
 kiutcsel meg-vahodék, a Királynok, Fejedelmek e-  
 gyenként viszta eregelének pusztá Országokba,  
 Iggyoktan sok Hadakozások miá költségeltől  
 meg-foktatván a Királynok, a sok kiutcsel meg-  
 vahodott Pápák ellen, felnem kelének, tamada-  
 nak; hanem mindnyájon a Romában fujt nó-  
 tát kényszeritének fujni. Kemmel látó, s fül-  
 lel halló dolog ma is hősönnök; hogy egy tudat-  
 lan Barát, Páter, assal mer lelkedni, hogy ne-  
 ki sem Császár, sem Király, sem Fiú nem pa-  
 voutsolnak.

§. 27. Így hi. vásván nyaholból a minden hatal. <sup>25.</sup>

masságolnak jármát a Pápán, a Kent Pál Jani.  
tára ellen, a hi astirja; hogy, Minden Lélel  
a Felső Hatalmasság alá legyen vettve. Epen  
a Ditsösségek leg felsőbb poltzára ülénck. Ast  
irjál III<sup>dik</sup> Alexander Pápa felöll, hogy Lo-  
vára ülven, egy felöll a Lovánal Zabolóját, as  
Angliai Királyly fogta; más felöll a Frantziai  
Királyly tartotta, s ugy vesették. Denintsen olly  
Hágó, hogy Lejtője ne legyen; Nem föhik as Em-  
ber egyßer a Völgynek közepéből a Hegynek te-  
tjére; Nem is ugrik as Hegynek tetjéről egy ug-  
róban a Völgynek közepébe; hanem, lassan, lat-  
san hág fel-is, ugy háll le-is. Nem jita a Romai  
Püspökség mindgyárt két Seculumok alatt a Pá-  
paságnal Méltóságára; hanem egynekány hás  
Ehrendőh alá; Így nem is háll le Ditsösségek-  
nek feyves Vitorlaja Tornyából hirtelen; hanem  
Istentől arra rendelvetea, s már küs látjó bizony-  
os Seculumok kerint.

§. 28. Addig Ditsössége kerbésének Seculum  
voltanah

26. völtana h á Pápanah; Dea XIV<sup>dih</sup> Seculum.  
nah elítöl fogva, á kövöcthebecudökh Dissöségi-  
neh homályosodásánah Seculum lönch. Leg-  
clöbberis Clemens Pápa el-hagyván Romát  
1306<sup>bau</sup>, mene lahni Francziánah Aviguáneu.  
ü Városába á Szent Atya, holott circiter 70.  
Eztendöhet lahél á Szentegy Atya; De ugy ol-  
vastatik; nemelly olly kényere nyújtotta Avig-  
na Városában, mint ma Romában as aranyat  
nyo holtgáiban; mert á Francziál igen mostoha  
fjai völtana h á Szent Atyánah. Inuen nemelly 0.  
lopolh á 70. Eztendög ot való lahát á Pápa-  
nah, hivtál Babilionai 70. Eztendög való fog-  
ságnah. Közöséggy Petra bespeddi lett é világon.  
Fallo Cantante Petrus flet.

S. 29. Ezch alatt as 70. Eztendökh alatt pedig mig  
Angliában lahél á Cathedra Papalis. Viklifus  
Angliában, Oxonium Városában Professor  
é Pap lévén, ellene kezdett tanítani, nem tralá  
Papok fertelmes életénch; hanem á Képelneh, Pur-  
gatoriumnah, Szentek hírtelenen, bünböcsánat  
pücsen

püncsen való adásának, az által való vásáro-<sup>27.</sup>  
sának, Vis' kentelének, a felettebb való Templom  
éhségének is, és Klastromoknak's egyebeknek elle-  
nem mondani; és Sch. Országba menvén, a Valdense-  
sekhez as előbb vett Tudományban meg erősíteni;  
Sch. Országból ismét meg-tere, Hús Jánost, és  
másokat as Igasságnak esmérteiben meg tartván,  
és meg-erősítvén.

§. 30. Eltelvén pedig as 70. Eptendő VI. Urbánus  
Pápa visszá szerkeszteté Romában Avignó Városá-  
ból a Szent Peter Székét; a Romaiak VI. Urbánust  
szentelék Pápanak, a Frantziák VII. Clemenst,  
Ebből rút antipátia következék, a Pápák egymást  
excommunicálták. De néha egyser's mind három  
Pápa is voltanak; nem tudta Joha a Kösség, mel-  
lyik Successora Szent Peternek, mellyik szentebb;  
mellyik infallibilisabb; mellyik as Anyaszent egy-  
háznak igazabb Feje a Kristus után? s át. Ezek  
as Irgalmas Anyák egymást méreggel meg-ölték;  
áldosák, átkosák, és semmit elnem mulatának, va-  
lami illette as illy kelid szentséget; a mellyben még  
a Pontificiusok is igen meg ütközének; mert a Fran-  
tziai Király négy Eptendőig Pápát sem agnoscolta egyet-is.

§. 31.

S. 31. (Sch. Országban Prágában, Hus János való-  
ban tanítja vala az Evangyéliomi Igasságot, melly  
dolgot nem szenvedhet a Romai Pápa; hanem Hus  
János a Constantzai Gyűlésetre citálta, Hus  
János erős hit adás alatt a Pápa-hoz el-mene Con-  
stantziába, ott hitte ellen a Pápa árestálya, meg-  
égetteti, melly dologért a (scheknek egy része a hit  
Hus János. Tanítványi voltanak, Zyska Elöll  
járó mellé állának, Vallásokért erősen harczolá-  
nak (: esch hivattatnak Hussitáknak :) melly  
dolgot Julius Pápa halván, a Szent Péter avány  
költsát a Tiberis tengerébe veté est mondván:  
Sinon valeat Petri Clavis, valebit gladius Pauli.  
Innen így fohászkodtak a Pál kardjához némelly  
Aryafiai: Hic gladius Pauli nos nunc defendat a  
hoste.

S. 32. Anno 1313. Tizedik Leo Pápa ül a Ca-  
tedrába, küs jöllehet igen jeler elméjű Ember va-  
la külömben; de a Vádás, halás, madarás  
sol hárt tea hivatalyában. E Leo Pápa a sol  
kintuel bövséget igen kiványja vala: Ast irjál  
felöle; hogy egy gaddag Nénye volt, ki sol avány  
lön segítségül néli, hogy a Pápaságot el-nyerje;  
el-érve

el. ervein azért Leo ámit kíván vala, méltán<sup>29.</sup>  
meg kérheti vala az adosságot rajta; Hogy azért  
mind az Adosságnak meg-fizetésére elégseger le-  
hessen; mind a maga bőv költése miá elne fejező-  
djék, illy modot levele a Pénznél keresésére; Eu-  
ropánál majd minden részére, Tartományokra ke-  
vélendő Doktorokat küld. ki, kiket tellyes hatalom-  
mal bossáta-el, hogy alárminémű bűnösnek bünc-  
it meg-boríthatassák, tsak illeendő levele meg arany-  
astással az Indulgenzia Campesij Cardinalis  
Angliába, Arcomboldus Daniába é Scotiába, Mé-  
diolani Sámson Helvetziába, Jézélius János  
Fermaniába küldi; Melly hír hogy ki-terjed, a Sz:  
Irást nem tudó; s Pápa Traditiojára Lelkeket bisó  
kösség, Sergehenként omlanul vala az Indulgen-  
ziára, az Eget, Ditsösséget, boldogságot kapován  
vátárolhál vala; minden gonosbra ut nyitattih-  
vala, mivel az idvességnek tsak pénz vala híjja.

§. 33. Ez halhatatlan é utálatos dolgon sok jó lel-  
kü Emberek meg boránhosnak vala; kik kössül  
Luther Márton, Vittenbergai Professor látván  
a Judatlan községnek vala balgatagságát, hogy a  
hisonyta.

30. bizonytalan dvestéget bizonyos pénzben venni,  
kedde ölet inteni, hogy meg-gondollyál mit te-  
lepnél; mert a bűnnek meg-bocsátására nem elég-  
séges a világi kiút; mivel sem arannyon, sem esű-  
tön; hanem a Krisztus vére vált attunk meg, a mint  
a Szent Apostol Boll. melly dolgot meg értvén Jézé-  
lius Barát, hogy Luther Márton az Indulgentzia  
vására kétségben hosta; mindjárt új mérgey  
Munkát bocsátá ki Luther ellen, az Indulgentia-  
nak oltalmazására, mellyet is fundal nem a Szent  
Íráson; hanem a Canonokon, és a Pápa Csálha-  
tatlanágán.

§. 34. Luther Márton asirt illy valmerős ködés.  
és látván Jézélinak, hogy tudni-illik nem tal-  
arvulna; hanem a mellett mérgey Írással is oltal-  
massná; akkor a Vittenbergai Auditoriumban  
99. Théschet proponála, mellyeket várkapuh-  
ban, ajtóban, Templomban kösönység helyek-  
en ki-függepte. A Kérdésnek Summája es:  
Holott az Isten ellen vét az Ember; vallyon az I-  
stenen kivül más bocsáthatja meg a bűnt, megpu-  
dgy pénz segédsegével: E Dologgal v'adoltaték  
Luther Márton Romában a Pápanál Havesisseli  
Luther



Luther Lovclé által meentegeti magát, hogy tud<sup>31.</sup>  
ni illik tsah Discursus ergo telchedte, mivel nem  
tudja asta' dolgot, hogy Jézus a Pápa hírével te-  
lchedte, vagy nem, hogy illy beutelenül optogat-  
ja pénsen a bűn borsátó Indulgentiát s idvység-  
et; sőt kéri is a Pápát, hogy illy tsalfai dolgot ne  
protegálljon, hanem parantsolljon Jézusnál,  
a' dolog felől; De a Pápa nem hogy reolvált vol-  
na erre pénsen Luchernek; hanem inkább kemény-  
en Követeli által meg. fenyegeti.

§. 35. Semmit mind as' által ebben meg nem bot-  
rávkozék Luther; hanem inkább annál mely ebben  
is keményebben kesde vizsgálom a Pápák Traditio-  
jokról; gyakran pálla kembe a Barátokkal, Pá-  
terekkel, Szerzetesekkel; de mindenkor Sz. Irványon  
fundálván Argumentumát, melly által as argu-  
mentumokat Canonokon, s Pápák Traditioján, In-  
fallibilitásán fundáló Barátokon triumphált;  
Gyakron est is forgatta hájában Luther: Nem  
gondolok, ugyanúgy; a Pápa Excommunicatiojá-  
val Semmit; él as' en Vraun Jézus Kristuson, a  
kit illet minden dissóség; De ugyan tsah nem  
nyughaték Luther; hanem Romában Citáltatik;  
nidön

32. midőn azért a Vittembergai Academia értevé, hogy  
Luthernek Romába kell menni, untatál a Deak-  
jai, s mások is, hogy ne bisná életét a Pápa hitére, mi-  
vel már sokszor a Pápa, adoa hitelt meg nem tar-  
totál; De Luther azt felelé: Ha a mennyi téglá  
Romában vagyou, mind "ördöggé" válnék, meg is el-  
mennek, mert az Isten reménysegen Solt. 46.

S. 36. Szintén a tájban, némellyek értelmek szerint  
meg emek előtte egy levél. Huldricus Zwinglius  
Helvétziában valóban ellene monda az Indulgen-  
tiáknak; pártját fogván azért a Magistratus, való-  
ban kedde protegálui a Jesus Kristus érdeme által  
való meggyasulást. Idvesülést, a nép is könnyen  
hiszi vala a Zwinglius tanítását, mivel érti vala,  
hogy könnyeben jut az Ember az Idvesíghes asi-  
gas hit, is abból következő jó tselkedések által,  
mint sem a nagy Summa arany által; Sőt még  
a Romai Atyafiak kösött is valának sokan, kik  
idolognak nem igen valának ellensö; midőn  
a Criviusoknak sok undok, rut, is verkes életük  
Luther, Zwinglius, is mások által fel fedesték  
vala: Isudára nélkül dolog is lön, melly hitetlen,  
is melly sokan meg utálta a Pápa Traditioit, is  
Indulgentiáit kevés idő alatt.

S. 37.

§. 37. Elhová Romai Császár vala Carolus V<sup>ty</sup>,  
 ki-ly látván az Országoknál, Királysoknál egész  
 Európában való felzendülést, tellye tehetsége  
 berint asohat tscudésíteni késs vála; de minden-  
 korilly viggel, Conditionhal, hogy az el. kezdett Re-  
 formatio annihilálódjék, a Királysok, az Országok  
 a Papismusra vedálljanak; De a Neo-Reforma-  
 ty Királysok is Országok, Fejedelmek is Városok  
 késs ebbe lönnek nagy dolgot szenvedni, hogy sem  
 a meg ymért Igabságot meg-tagadni, is a Romai  
 Pápanak Sullyos jármát nyalolba venni; s abba  
 a Setességbe vissza menni. Exemplum vero vari-  
simum.

§. 38. Látván a Pápa a Császárnak a bélyeg kéne  
 alatt a Kelligióban kapcsolatlan fávadosását, arra  
 vivé a Császárt, hogy kötve fegyvert, is fegyverrel-  
 is kajtaná vissza a Papismusra a keresztényeket; Ca-  
 rolus V<sup>ty</sup> titkon hadat gyűjt, támaszta a Pro-  
 testansok ellen; a Protetansokhoz érted a Pápa Trá-  
 dicioi ellen, mind a Tridentumi Conciliumban, mind  
 más Gyülekezetekben protetale Királysokat, Fejedel-  
 meket is Városokat; eröscu prosequála őket. Vivén  
 épre a Protetansok a dolgot, öhis hitelenségből fegy-  
vert

34. vert fogánah, Joannes Fridericus a Saxoniai Ele-  
cor. Palatinus, Joannes Landgravius, as Hessian  
Dux, a Császár elcibe pálván haddal, meg-havesol-  
nah, Smalcadiában Malberga városnál, de a Csá-  
sártól meg-győzött, és a Fejedelmek Fridericus,  
és Landgravius as hartz után parola sine alac meg-  
fogatnah, és evös fogsgában tartatnah a Csásártól.

S. 39. Landgravius Veje Mauritius Friderik hel-  
lyében titetih Palatinusnah, amas fogolly Fride-  
rik Fjával lehet instatnah a Csásárnah, edgyik  
as Spjært, másik as Atjært, de haszontalan, mi-  
vel a kemény fogsgból nem akará öher li-borjá-  
tani a Csásár, mig Valláshoz el-nem hadjál, és a  
Papismust nem recipiállyál; de esch Valláshoz  
ahercálván evös fogsgában tartatnah mind addig,  
mig Mauritius a Landgravius Veje, és Vilhelmus  
a Friderik Fjá, hadat gyűjteneh, a Bavariai Hercegy  
et Albertet, magok mellé vevél, a Csásár ellen in-  
dulánah. Nagy Német Országon három Táborral  
a Csásárt a koros havasok kösöt keményen meg-  
verél, kit-és meg-halasztván, as Imperiumon  
keresztül, Tot Országra, holott egy Kassellyban Dva-  
vavis partján Vittingóban a Csásár meg-állapodél,  
s ott la

5 ott lalél, mig az Ötöd I. Ferdinandus ahhori<sup>35.</sup>  
Austriai Kivály, ott az ötöd üsö Fejedelmekkel meg-  
békélél; melly dolog is így ment véghez.

§. 40. Ferdinandus ahhori Austriai Kivály lát-  
ván illy dolgot Bányánál a Császárnál, hős be-  
tá magát, és meg béheltetél a Császárt és a Fejedelmek-  
et a Bavariai Hercegnél Albertnél akaraja  
ellen; a békeség helyénél vándél a Duna mel-  
let Passavia Városát 1552<sup>ben</sup>, és ott illyen Trans-  
actió törtél; hogy a Császár a fogolly Fejedelmeket  
actu, mindjárt bocsássa el; a Protestánsoknál a  
modo in posterum békeséget adjon; a Protestán-  
sokat nem hogy háborgatná; de sőt inkább óltal-  
massa; melly dologra meg elüdt; ez ama máig-  
is fenn tartó hitél, melly Passaviainál hivatta-  
tiki az Irólónál: A Császár val hamar es után  
egy Klaszombaméne lalél, és meghala ott, ő ma-  
ga helyénben I. Ferdinandust valaptván Császár-  
nál, as után Maximilianus, 2. Rudolfus, 2. Ma-  
thias, 2. Ferdinandus, 3. Ferdinandus, 4. Leopoldus + Ferdinandus,  
5. Josephus a Császárságba hovekesvén.

§. 41. Minc hogy pedig Luther és Carolostadius egy  
Aca-

36. Académiában Vittenbergában Professorok valá-  
nak együtt meg edjénech, hogy a Templomból a  
képzet ki hordják; Carolostadius Luther absenti-  
ájában ki hordatá, a Templomoknál köfalait  
tíftán fejéven meg-festeté; Luther meg-jöve a  
Carolostadius miurájára vissza hordatni alára,  
est mondván: Imagines primum e Cordibus,  
deinde e Templis ejiciende. Ennek felcse a  
Sacramentum dolgában sem alkatainak meg;  
mivel Luther a Consubstantiatiót állatja va-  
la, Carolostadius pedig a Szent Pállal Péternek  
бегеponak, jegynech tanitja vala a Sacramen-  
tomi kenyeret és bort, Carolostadiusnak partját  
fogák a Judokok, Oecolampadius, Calvinus, Mar-  
loratus, Musculus, Perkinsius, Béza, Imen-  
lön hülömbég a Lutheránusok, és Reforma-  
tusok kösöa.

3.42. Mint ment minden felé; s mint terjedea a  
Reformatio a Kereptynech kösöa, minémü fatu-  
chon ment által, mint kenvedea, hih alaa; s hi-  
töl, minodon, mihor, hány bor, nem egy; s nem hie  
konc papirossat hivanna annak le irása; de mu-  
lólaj

lolaq vagy három dolgot fel-jegyzek. Anno <sup>37</sup>  
1570. Otodik Károly Francziai Király ide-  
jében, egy hívő Lakodalomban bé gyűjtetnek  
sok Fegyelmek, Fő Kende, azok között a Panta-  
lan Reformatyok erős hit adás alatt egyben  
gyűjtetnek a pompára, lihenek is hitetlen  
Király nélkül áll, s minden le-váratja Paris  
Városában, 30000. Emberekkel, Fegyverekkel,  
Akonyolnakkal, Leányolnakkal, gyermekkel arat-  
lanul a Reformatióért véreket li-ontá. Slejd:  
in Ann: Christi 1572.

S. 43. 1688. Angliában Elisábeta uval-  
kodik vala, li ellen, mint hogy Reformatava-  
la, a Spanyol Király li-mondhatatlan had-  
sál készült, tsak az Hajoja a Visen 300. vala.  
E' Spanyol Király Anglia ellen indulá, hogy  
a Papismyra visszá hajtsa, sok Hajoit tsak  
Barátokkal, s Szerszerekkel megvalja, illy vég-  
gel, hogy mikeltyen meg-győzheni Elisabetát,  
mindjárt Angliában minden Városiban a Tem-  
plomokat, Scholákat, Collegiomokat Barátok-  
kal, Szerszerekkel be-töltte, s a Reformatiót An-  
gliából győkevertől li-irta; melly Isteny kán-  
dika

és a hit-tettség az Hajórá irán Distikon-  
bólis, melly így volt:

In, quae Romanas audey Contemnere Leges,  
Hispanico dices Subdere colla iugo.

De es Elisábeta Dráco nevű Emberé el-hűl-  
de, hogy erős háddal resistálua, elleve állana; hi-  
is Isten Segedelmeiből, s ereje által a kevély Spa-  
nyalt úgy meg rontá, hogy Hajóit is mind el-sül-  
lyeszté vízéivel, Bárátival a Visben ölé; és Eli-  
sábeta is meg-fordítván esen kevély Spanyol  
Verset, est iratá a maga Triumphalis Hajója-  
ra:

In, qui Divinas audey contemnere Leges,  
Femineo dices Subdere colla Colo.

Igy fordítá-el Isten az ö gonosz hándéhat. Itt  
telih-béama Projectum: Hidd-el magad, ha  
hégycut akarj vallani.

S. 44. Eunuchutánna ollyan aperto Martene,  
merte Seuli Angliát a Kelligióere háborgatni,  
hanem meg-halván Elisábeta, hagyá maga  
helyében Hatodik Jacobus Scotiána ki-  
rállyát; hit titkon hádban meg-lövínél a titkon  
meg-bérlet Larrol; de nem haláloson. Amak  
utánna 1606 han egy. Páner nevű Jészita tit-  
kon



hon meg-vahatja az Ország Házát Pulya 39.  
porral |: azková az Angliának Királya, Fő  
Kendei, Urai, Nemesséi bi-politanaival valaggyül-  
ni: | hogy fel vesse, mikélyt a Gyűlés meg lépen;  
de az Isten tudálatos képen ki-nyilatkoztatá;  
a melly dologért Páner-is jutalmát el-vette, mi-  
vel meg-öletett: Hogy pedig illy gonoszságért öle-  
tet-meg, a Páristaság a Szent Martivol között  
pámlálta, ma-is eméletesben tartja a pulyapor-  
os kentet.

§. 45. Mint jött pedig a Reformatio Magyar-  
Országban, Felci István, Erdélyi Reformatus Pü-  
pök, in Præfatione Preconii partis hyemalis et  
vernalis, igen képen elő adja; hogy tudni-illik a  
Felső Országokban lévő Reformatio felette igen  
nagy örömet sült sok jó lelű; de más képen Pá-  
ristaság járma alatt nyögő Magyar-Országgi Em-  
berű; azért kedvűvel sokan a Felső Országok-  
ra menni, és ott meg-világosítván az Evange-  
liumi Tudományban, Igasságban, örömmel Hasa-  
jónak vala, és sokakat meg-világosítanak vala,  
Reformálnak vala, minden Kendek között, vévő  
a Fő Kendeké bátor-ságot magoknak, sok Jóságok-  
at, Városokat, Szőlő hegyeket, Szántó földeket, Biro-  
dalmaikat

dalmahat, Matmahat, a mellyeket per Suidám  
bundám magolá koporitorak vala egyser-is máj-  
sor. y a solé Erschek, Barátok, Pápai, egymás  
kösőa fel-ostál, y így napouhént Reformálódának

§. 46. Erdélybe nichépen jő a Reformatio, Pápai  
Páriz Ferentz megírja in Libro, cujus Titulus:  
Ludus Reclivivum: Anno 1625 et 26. A Felső Or-  
szágokból meg-jöven némelly keveskedő Szászok,  
ujjágban Luther Mártonnal némelly munkáit  
bő hozá Szebenben, y Brassóban; mellyet övön-  
mel kapának a több Szászok, is a Reformatiora  
képek lövel, Papot hívának Vittenbergából, Ze-  
benben a Pempligius Márton Hásánál; Brassó-  
ban, Heeze János hásánál az Evangyeliomat  
tanítani kezdék, y a Városokban lakoa Plebá-  
nusokat, Barátokat, y egyéb Szereseket fel-  
ragván, az új Tanitokat halgatah; Sőt jövedel-  
meket-is asolnak el-voná, kik is keveset panasz-  
ló Levclét írának az Egri Püspöknek, a melly-  
ben Siratják az eddig nélkül járó busának, bor-  
nak, pénznek, tyulfiatá y a t. el-vonattatását.

§. 47. Ezen panaszt érven az Egri Püspök, az  
alhor

alhor a Moháts meséjén a Török ellen Tábor, 41.  
ban képviselő lévö Lajos Magyar Királynak  
meg-írja az Erdélyi Szeceni és Brassai Dol-  
got, mint hatalmának el a Római Hitöl, és Hás-  
tól, és mint rugtál fel régi vallásolat; De a ki-  
rály szintén a Törökkel való Harezra képviselvé-  
től Levéllel consolállya a Brassai és Szeceni Plé-  
bánusolat és Papolat, a Városnak pediglen erős-  
en meg paroussollya, hogy az új Tanitolat oda  
küldjék vißza, az honnan hoztál, a Luther Már-  
ton könyveit egészén meg publicè, a Papoknak,  
Plébánusoknak jövedelmeket meg adják, küllöm-  
ben mi helyt Isten néli gyözedelmet ad, a fogány-  
olon, mindjárt öket meg bünteti, Jóságolat pré-  
dára hányja, és életeket el-fogyatja.

S. 48. Melly homoru Levélet meg-olvasván a  
Szeceni, és Brassai Szápol, felette igen meg-ije-  
dével; De Lajos Király Moháts meséjén meg-  
esett hatala meg vigasztalá öket edologban;  
mert mi helyen meg írtál az öket fenyegető Ki-  
rálynak hatalát, el-heddeet munkájokat cou-  
tinuálta, a Papismust Városokból ki-irtál, mig  
más

42. más Királynok vonakodtának, I. Ferdinandus Ja-  
nos Királlyal, ki Erdélyi Vájdavala, és az alatt a  
fűt alatt a Reformatióban meg-erősíték magokat,  
a több Szász Városok és Faluk a dologban egyet ért-  
vén. Így örökösödék meg a Reformatio Erdélyben.

S. 49. Az Erdélyi, és Magyar-Ország Magyar-  
ok, és jönek is mennek vala a Felső Országokra,  
a meg-hallott Reformatio világára; és így sok Tu-  
rossok támadának, a Judos Anglusok, Belgák,  
Saksók, Németek és mások mellett, kik is Hasájok-  
ban jöven, az Igasságra sokakat meg-tanítanak.  
vala, a Magyarok között kevesen amplectálák  
a Luther Tudományát; hanem Ivinglius, Caro-  
lostadius és Calvinus, és más nagy lelű Emberek.  
nek értelmeken tsendesíték meg sziveket: Kín-  
tén a képen lőn a dolog, mint; mihoz egy Sereg  
Ember egy Sétet bőlből ki-indul a világosságra,  
és egy része a Tornáczba marad, más része pedig  
a nap világára ki-megyén. A Papisusi Sétet-  
ségből sokan ki-indulának a Protestánsok; de  
egy része a Papisztagnál Tornáczában mara-  
da Lutherrel, a Papiszta Ceremoniálisok és Er-  
telmesek

telmelyhez némelly Punctumokban ragaszkod<sup>43.</sup>  
ván; a más része a Népnél ki-jöve éppen a Nap'  
sine alá Zvinglius, és más Reformatus Embere-  
kkel az új Testamentumi Igasághoz, szabadság-  
hoz ragaszkodván.

§. 50. Attól az időtől fogva e mai napiglan  
mint foly a dolog, ez, és más Országokban, kös-  
söt volna elő-hámlálási; nem is képer Embere-  
kést leírni, mint kevést csak a kegyes Re-  
formatusok halasért, hogy a Jézus Kristus érdem-  
éhez el-haladhatatlannal ragaszkodtanak igaz hit-  
tel, minden adventitium Mediátorokat posthabál-  
tanak a Jézuson kívül, és a Lelki esméresem való  
uralkodást meg-venni I. a. t. Nyelvünktől, amely  
elő-hámlállya, mennyi motstot kiáltanak veánk  
hogy Lelkünk esméresem ellen, ama Czifra képelek  
térdes, fejet nem hájtunk; Semmi igazat nélkül  
szollanunk nem szabad; Némelly Anyafial kösöt  
pedig a tartatit leg tudosabbnak, aki leg nagyobb  
társágot tud rajtunk üsni; kivált az hol a Re-  
formatus Emberek vishák, olly helyen olly Embere-  
knek tartanak minket, mint ha Jézus Kristus,  
Dvységet, Seut életet se tudnánk I. a. t. nem  
hinnünk